

Sygn. akt VIII Pz 106/18

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Teresa Kalinka

Sędziowie: SSO Grażyna Łazowska

SSR del. Anna Capik-Pater (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2018 r. w Gliwicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy I. K.

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B.

o deputat węglowy

na skutek zażalenia pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej w B.

od wyroku Sądu Rejonowego w Z.

z dnia 12 lipca 2018 r. sygn. akt IV P 462/18

p o s t a n o w i a:

oddalić zażalenie

(-) SSO Grażyna Łazowska (-) SSO Teresa Kalinka (-) SSR del. Anna Capik-Pater (spr.)

Sędzia Przewodniczący Sędzia

UZASADNIENIE

Powódka I. K. pozwem skierowanym przeciwko Spółce (...) S.A. w B. domagała się zasądzenia na jej rzecz rekompensaty z tytułu utraty prawa do deputatu węglowego w rozumieniu ustawy z dnia 12 października 2017r. o świadczeniach rekompensacyjnych z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla.

Wyrokiem z 12 lipca 2018 r. Sąd Rejonowy w Z. IV Wydział Pracy w pkt 1 oddalił powództwo, a w pkt 2 odstąpił od obciążania powódki kosztami zastępstwa procesowego pozwanej.

W uzasadnieniu orzeczenia o kosztach sądowych, Sąd I instancji podał, że powódka przegrała proces, a o kosztach zastępstwa procesowego strony pozwanej orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. odstępując od obciążania nimi powódki. Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może w ogóle nie obciążać kosztami strony przegrywającej. Przepis art. 102 k.p.c. zawiera klauzulę generalną, nie konkretyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Ł. z dnia 26 września 2013 roku, I ACa 466/13). Podstaw do jego zastosowania należy poszukiwać

w konkretnych okolicznościach danej sprawy przekonujących o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne, niesprawiedliwe.

Sąd I instancji uznał, że zostały spełnione przesłanki zawarte w art. 102 k.p.c., albowiem w chwili wytaczania powództwa, mając na uwadze charakter roszczenia powódka, a mogła mieć subiektywne przekonanie o zasadności swego roszczenia

Pozwana Spółka (...) S.A. w B. wniosła zażalenie,

w którym zaskarżył postanowienie zawarte 2 pkt wyroku. Pozwana zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, a to:

- art. 98 k.p.c. oraz art. 102 k.p.c. poprzez odstąpienie od obciążania powoda kosztami postępowania, pomimo przegrania przez powoda sprawy, a także pomimo niezastnienia w niniejszej sprawie przesłanek, o których mowa w art. 102 k.p.c., tj. wypadków szczególnie uzasadnionych;
- § 2 pkt 4 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych poprzez jego niezastosowanie.

Pozwana domagała się zmiany postanowienia w zaskarżonym zakresie poprzez zasądzenie od powódki na jej rzecz pozwanej kwoty 1350 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania oraz zasądzenia od powódki na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego. W uzasadnieniu podniosła, że nie sposób przyznać, że niezajomość prawa jest przesłanką uzasadniająca odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania. Tym bardziej, że pozwana poniosła koszty związane z wszczętym postępowaniem sądowym, w ramach którego miała złożyć odpowiedź na pozew w celu obrony swoich praw. Podkreśliła, że powódka otrzymała decyzję odmowną w sprawie rekompensaty na etapie przesądowym, w uzasadnieniu której pozwana wyjaśniła w sposób jednoznaczny z jakich przyczyn nie jest ona uprawniona do rekompensaty. Zaznaczyła, że powódka nigdy nie spełniała przesłanek do uzyskania rekompensaty, a pomimo to w pełni świadomie skierowała przeciwko niej powództwo. Pozwana zwróciła również uwagę na to, że jeżeli powódka miała wątpliwości co do stanu prawnego to mogła zasięgnąć porady prawnej, a w tym skorzystać z bezpłatnej pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa. Dalej wskazała, że skoro powódka zaniechał tych czynności i bezzasadnie wszczęła postępowanie, to powinna ponosić konsekwencje prawne z tym związane.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu Rejonowego w zakresie odstąpienia od obciążania powódki kosztami procesu na zasadzie art. 102 k.p.c.

Sąd Okręgowy zgadza się z twierdzeniem pozwanej, że regułą w postępowaniu cywilnym jest zasada odpowiedzialności za wynik procesu określona w art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Zgodnie natomiast z treścią art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Powyższy przepis stanowi wyjątek od reguły ponoszenia kosztów procesu przez stronę przegrywającą.

Sąd nie jest zobligowany do zastosowania art. 102 k.p.c., ale posiada taką możliwość, po rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy. Sądy posiadają bowiem swobodę kształtowania orzeczeń o kosztach procesu, a więc i kosztach zastępstwa procesowego, samodzielnie decydują czy na gruncie konkretnej sprawy zachodzą owe "szczególne okoliczności" o jakich mowa w powoływanym wyżej przepisie, pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania.

W postanowieniu z dnia 24 października 2013r. sygn. IV CZ 61/13 (LEX nr 1389013) Sąd Najwyższy wskazał, iż hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania "wypadków szczególnie uzasadnionych", pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu.

W ugruntowanym w tym zakresie orzecznictwie Sąd Najwyższy wskazał również, że „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego” (vide postanowienie z 14 stycznia 1974r., II CZ 223/73, LEX nr 7379, postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr 7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307, postanowienie Sądu Najwyższego 17 kwietnia 2013r. V CZ 132/12, LEX nr 1341732.

Ocena czy zaistniały przesłanki do zastosowania instytucji z art. 102 k.p.c. należy do sądu rozpoznającego sprawę i orzeczenie to podlega zmianie w wyniku weryfikacji instancyjnej jedynie w wyjątkowych wypadkach. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w S. w wyroku z dnia 29 października 2015r., sygn. akt: ACa 496/15 „Kwestia zastosowania art. 102 k.p.c. pozostawiona jest orzekającemu sądowi z odwołaniem się do jego kompetencji, bezstronności, doświadczenia i poczucia sprawiedliwości. Ocena w tym zakresie ma charakter dyskrecjonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności i może być podważona przez sąd wyższej instancji w zasadzie jedynie wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa” (Legalis nr 1435257).

W ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie zaistniały szczególnie uzasadnione przypadki uzasadniające zastosowanie art. 102 k.p.c. i odstąpienie od obciążania powódki kosztami procesu.

Analizując okoliczności niniejszej sprawy, Sąd II instancji doszedł do wniosku, że powódka nie ma możliwości finansowych, które pozwoliłyby jej nawet na częściowe pokrycie kosztów zastępstwa procesowego pozwanej przed Sądem I instancji. W odpowiedzi na zażalenie powódka wskazała, że otrzymuje miesięcznie zaledwie 1829,06 zł emerytury. Obciążenie jej kwotą w wysokości 1350 – tak jak tego żąda pozwana - byłoby dla niej nadmiernie uciążliwe, gdyż pozostałoby jej wtedy zaledwie ok. 480 zł ze świadczenia. Powódka nie miałaby wystarczających środków na pokrycie podstawowych potrzeb życiowych, takich jak wyżywienie, zakup leków czy uiszczenie opłaty w związku zamieszkiwaniem.

Dodatkowo Sąd Okręgowy zwraca uwagę, że powódka występowała bez profesjonalnego pełnomocnika, zatem nie miała możliwości precyzyjnej analizy przepisów i pełnej oceny zasadności powództwa, zaś sam charakter roszczenia również uzasadnia stwierdzenie, że w sprawie wystąpiły szczególnie uzasadnione przypadki.

Ponadto Sąd Okręgowy wskazuje, że powódka dopiero na terminie rozprawy, po zamknięciu której wydano orzeczenie otrzymała odpowiedź na pozew (12 lipca 2018r.) Nie sposób zatem przyznać racji pozwanej, iż powódka miała wystarczająco dużo czasu na skorzystanie z bezpłatnej pomocy prawnej po zapoznaniu się ze stanowiskiem pozwanej wyrażonym w odpowiedzi na pozew.

W tej sytuacji Sąd I instancji, powołując się na zasady współżycia społecznego, prawidłowo – w oparciu o art. 102 k.p.c. – odstąpił od obciążania powódki kosztami zastępstwa procesowego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy w G. uznał zażalenie pozwanej za bezzasadne i w oparciu o art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł o jego oddaleniu.

(-) SSO Grażyna Łazowska (-) SSO Teresa Kalinka (-) SSR del. Anna Capik-Pater (spr.)

Sędzia Przewodniczący Sędzia